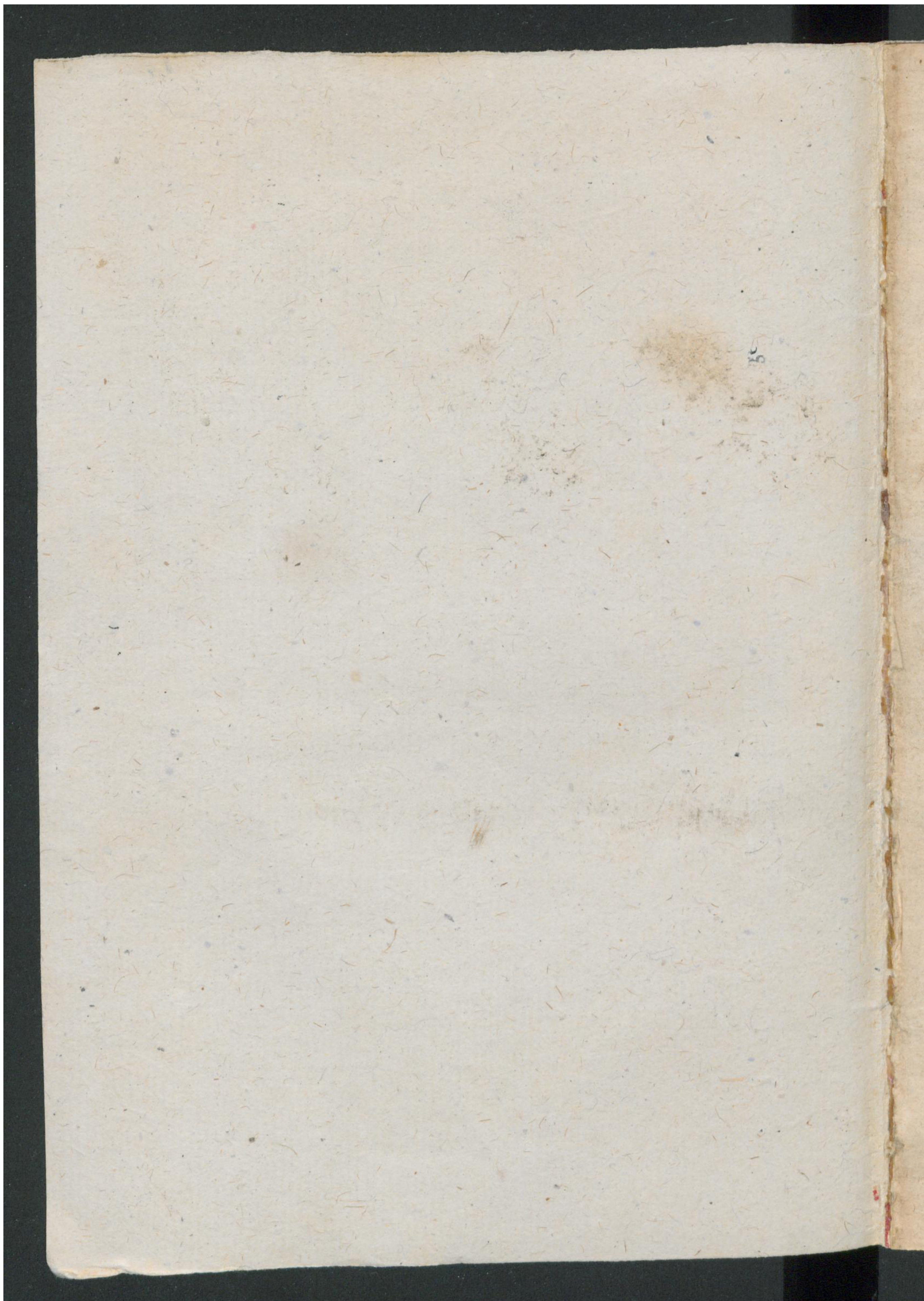

Articlen vande Nederlansche Pacificatie / byden Hoochwerdichsten Doorluchtichsten / Doorluchtighen eñ Edelen Heeren de Keyserlijcke Commissarissẽ gheconcipieert eñ gheraempt te Cuelen / eñ beyden den partijen / Den xviiijten. Julij gecommuniceert. Anno. M. D. LXXIX.

Vuyt den Latijn in onse Nederlansche sprake ouergheset.

I.

IN den Iersten / het tractaet vanden Peys / binnẽ der stade van Gendt ghemaeckt ende ghesloten / den achsten dach van Nouembri int iaer. LXXVI. insghelycx d'Unie tot Bruessel / den neghensten Januarij int iaer. LXXVII. daer op geuolcht / ende daer en bouen het Eewich Edict ende geboth / tot Bruessel den seuentiensten Februarij int selue iaer ghepublicеert / mitsgaders de approbatie ende ratificatie vande Coninclijcke Maiest. sullen in alle heure puncten ende articulen / onderhouden ende ter executien ghestelt worden.

II.

Ende want bouen t'geen daer geschiet is zedert den tijt vande ierste beroerten / verscheyden saecken alnoch ter eenre ende andere zijden gedaen / ghesproocken ende aengherichtt sijn gheweest / nae de voorsz. tractaten vander Pacificatie vã Gendt / d'Unie en d'Eewich Edict / soo int generael als int particulier / Soo sal insgelycx by dese tegenwoordighe Pacificatie / een eewighe vergetenisse opghestelt worden / soo wel van de voorsz. leste stuckẽ / feyten ende propoosten / als die gene die te voorens ghеschiet sijn geweest / Soo dat vande seluen voorders egeen vermaen / verwijt of ondersoeck meer gedaẽ en sal worden / rechts al off die nemmermeer geschiet off toegecomẽ en waren gheweest / Ende dat opten peen van exemplare straff eñ correctie / ouer den ondersaten / ouertreders van desen / te doen / als perturbateurs vande gemeyne ruste.

III.

Die Catholijcke Coninclycke Maiesteyt / sal sijnen Vasallen eñ ondersaten / onderhouden ende handthouden / iae oock (in dien des noodich dunckt te wesen) op een nieuwe Confirmeren / alle ende yegelycke rechten / vsantien costuymen / vrijheden / exemptien eñ priuilegien / van allen den prouincien / Steden / ghemeynten ende allen

anderen priuaten persoonē/soo int generael als int particulier/naer uuytwijsen des tiensten artijckels van het Eewich Edict/ eñ gelijck sijne voorsz. Maiesteyt/doen de selue in dese Nederlantsche Prouincien ghehult worden/gheloost ende gesworen heeft.

IIII.

Alle vreemde Crijschluyden, als Spangnaerden/ Italianen/ Duytschen /Franschoyssen/Bourgoengnoens/Engelschē/Schotten/ ende alle andere uuytlantsche/ die ter saecken vande voorsz. beroerten/ten beyde syden geroepen ende aengenomen syn gheweest / sullen naede publicatie van desen Peijs/ uuyt dese Nederlantsche prouincien/binnen den tijt ende termijn by gemeynē consent te stellene/ moeten t'samentelyck eñ op eenen tijt vertrecken.

V.

Ende betreffende den anderen Crijschluyden egeene uuytlantsche wesende/soo sal sijne Maiest tot volcomender ontlastinge vanden benauden ondersaten/beuelen ende gebieden/allen het Crijschvolck/soo te lande als ter zee / afgedanckt ende verlaten te worden/ om daer nae by hen seluen in stilte ende gherusticheyt te leuen / alleenlycken behoudende ende inde placts te leggene/ die ordinarisse garnisoenen/Op dat oock alle die ondersaten/borgeren eñ ingesetenen / sonder vertreck hen wederomme tot henne comanschappen/ handtwercken eñ saecken des Peys / mogen begeuen ende keeren/ waer mede sy hen seluen/huysvrouwen ende kijnderen/sonder vercortinghe oft ongelyck van haren naesten/eerlycken onderhouden eñ geneeren mogen/Ende vanden openbaren gebruyck der wapenen hen lieden voortijden ongewoonlijck/ende den tijde van Peijs onbetamelijck/afstaen ende ophouden.

VI.

Alle schattingen / impositen ende alle andere onghewoonlijcke tollen ende beswaernissen/ter saecken vande tegenwoordighe troublen ennichsins ingestelt/sullen t'eenenmael cesseren ende afgedaen wordē/Behoudelijck nochtans / ofter noch ennige continuatie van seeckere lasten geacht wordē tottē gemeynen profijte dienstelyck eñ noodich te sijn, soo sal sijne Maiest. soo wanneer der seluer bijden Staten deshaluen ennighe verthooninge ghedaen sal wesen / haer naeden raedt ende begeerten der voorsz. Staten geerne ende gewillichlycken accommoderen.

VII.

Daeren bouen sal wederomme opghericht ende gherestaureert worden/die vrijheyt van den coopmanshandel/ende de passagien op allen oorten/door ende ouer allen Steden/ Dorpen / bruggen eñ hauenen der seluer prouincien/soo wel te lande als ter zee/ ende oock door de stroomen ende riuieren/gelyck voor dese teghenwoordighe troublen ghschiet ende geploghen is geweest/Midts dat van ston-

den

den aen cesseren sullen die nieuwe tollen ende opsettingen/ die sonder authoriteyt van sijne Maiest. tot daer toe/ door dese beroerten/ metter daet sijn ingheſtelt gheweeſt.

VIII.

Ende op datter egheen ſact off materie van altricatien / becroningen oft clachten meer ouer en blijue / sullen alle Geestelycke en alle werlijcke persoonen/ soo inlantsche als uuytlantsche/ gerustelijck ende vredelyck wederomme respectiuelijck recupereren ende becomen heure werlijcke ende Geestelycke goedens / die roerende/ die noch in esse sijn/ ende alle henne onroerende/ titulen schulden en actien/ Ende de selue van stonden aen/ in sulckenē staet ende qualiteijt/ als sij tegenwordelyck geuonden sullen worden/ ghebruycken ende genietē/ sonder alle bedroch ende argelist/ Niet tegenstaende ennige veronderpandinghe off veralieneringe/ zedert den tijt vande Pacificatie van Gendt ter contrarien daer inne gheschiet/ maer die ghedaen sijn voor de voorsz. Pacificatie van Gendt/ worden gelaten ter dispositie van der selue.

IX.

Van ghelijcken sal een iegelycke van den ondersaten ten beyde sijden/ in sijne eeren/ digniteijten/ beneficien/ Gouuernementē / Staten/ ampten ende offitien gerestabiliteert ende wederghestelt wordē/ in alder vuegen ghelijck hij ten tijde van het Eeuwich Edict (latende/ datter voor t'voorsz. Edict gheschiet is /totter dispositie vanden selue) geweest was/ Uuytgenomen alleenlyck die gene diemen sal mogen bethoonen/ met ennighe Staten/ ampten ende officien/ tegens die rechten ende priuilegien vanden Vaderlande/ versien gheweest te zyn/ Hier inne nochtans versiē dat alsulcke gespolieerde/ die alsoo in heuren ouden staet wederom gestelt souden worden/ ghehouden sullen sijn / te doen den Eedt / daer inden naestvolghende article mentie af ghemaeckt wordt/ Ghelyck oock die andere sullen moeten doen/ die naemaels tot ennige nieuwe Staten ende Officien sullen aengenomen worden/ wederoepende / casserende ende te niet doende/ allen t'gene dat ten beyden sijden ter contrarien gedaen/ gedecreteert off uuytghesproken mach wesen.

X.

Niemant en sal tot ennige Gouuernementen van Prouincien/ Steden/ Castelen/ ende Sterckten/ Capiteijnschappen / off ouericheyt ouer oorlochsvolck toeghelaten worden/ noch oock totte Raeden van State / Secreten /off van Financien / ende andere officien van grooter importantie/ dan alleenlycken naturlycke ende ingeborene vande Prouincien die onder het generael Gouuernement begrepen sijn / welcke oock voor henne receptie ende aencomen sullen bouen die oude ende ghewoonlycke Eeden / die sij den Co-

ninck als haeren natuerlijcken Prince plagen te doen/ solemnelycke sweeren op dese tegenwoordighe articlen / ende gheloouen de selue getrouwelycken ende oprechtelycken te onderhouden / opten peene van meyneedicheyt ende voor sulcx gestraft te worden.

XI.

Die geuangenẽ ten beyde sijdẽ / die welcke vã wegẽ der voorsz. troublen noch tegenwoordelijc geuanckelyck sijn/ sullen terstont eñ sonder ennich ghelt off rantsoen / ontslaghen/ los ende vrij ghelaten worden / Ten waer nochtans dat van te vorens anders daer van overcomen ende gheaccordeert waer gheweest.

XII.

Die Graue van Bueren sal in sijne vrijheyt ende Vaderlandt wederom gherestitueert ende ghestelt worden/ binnen den tijt van drie Maenden / Nae dien dat die Prince van Orangien voldaen sal hebben t'geene men met hem tracteeren sal.

XIII.

Die Decreten/ dispositien ende ordinantien/ byden Heere Ertshertoghe Matthias/ den Raedt neffens hem wesende/ ende den Generale Staten/ vanden tijt der leste troublen / op sijne Maiest. naeme vuytgegaen zijnde/ sullen voor oprecht ende crachtich gehouden worden/ ende henne behoorlycke effecten sorteeren / voor soo veele aengaende is die beneficien/ digniteyten/ officien off alle andere saecken/ die gewoonlycken sijn te staenter ordinarisse dispositie eñ macht der geenre die de stadt ende plaets houden van Gouuerneur der voorsz. Prouincien/ Maer niet de saeckẽ die den eygene persoon vã sijne Maiest. gereserueert ende verhouden sijn / off datter ennige gedaen waren tegens die rechten/ priuilegien ende vrijheden vanden Vaderlande/ off andersins tot yemants ongelyck off beschaedicheyt waren redonderende ende streckende.

XIIII.

Desghelycken oock die Magistraten ende officieren van allen Steden ende andere plaetsen/ die vuyt henne offitien oft administratien afgeset sijn gheweest/ by andere weghen ende manieren dan by ordre van recht wittelycken onderhouden / off anders tegens die Priuilegien der voorsz. Steden/ off buyten die ordinarisse ende ghewoonlycke manieren van doen/ Sullen sonder vertreck wederom ghestelt ende gheintegreert worden in henne digniteyten ende officien/ Ende in toecoemenden tijden salmen procederen inde creatie van dien / ghelyck van oudts ende volgende die rechten/ costumen ende priuilegien eens yeghelycx Landts/ Stadts eñ plaets behoort/ Op dat niet en wordt ghetolereert ende toeghelaten/ d'iniurie oft onghelycke yemanden aenghedaen.

Tgeene

XV.

T'geene der Religie belanghende is (de welcke allen warachtighe Christelycke Princen/ met recht behoort op het hoochsten te sijn gerecommandeert) Soo en can sijne Maiest. geensins voor by gaẽ/ om volgende die voetstappen vande Catholijcke Coninghen sijne Maiest. voorouderen/ ernstelyck te begheren eñ te gebieden/ in sijne Patrimoniale prouincien ghehouden ende bewaert te worden/ die Catholijcke/ Apostolycke Roomsche religie/ Die welcke van allen tijdẽ niet alleenlyck inde selue Landẽ aengenomẽ is geweest/ maer oock onder die welcke die ondersatẽ der seluer prouinciẽ eertijdẽ soo grootelyck hebbẽ geflooreert/ ende in welcke Religie (soo al notoir eñ seeckerlyc is) soo wel sijne Maiest. als sijne Maiest. voorsaten voortijts in dese Prouincien ghehult eñ voor henne natuerlycke princen door middel van solennelen eedt ontfanghen sijn gheweest. Ende sal die voorsz. religie (buytgesloten alle anderen) vrij/ vredelyck ende sonder ennich belet/ voortaen in allen plaetschẽ deser Nederlanden/ ghetracteert/ ende geoeffent worden/ Ghelyck als die Staten oock van te voorens inde Generale Unie hen seluen onderlinghe ende soo solennelycken verobligeert ende verbonden hebbẽ/ mitsgaders in het Eenwich Edict/ ende by soo veele verscheyden brieuen sijner Maiest. soo wel voor als nae de tegenwoordighe troublen/ toegheseecht hebben/ te willen toelaten eñ vervoirderen/ eñ gelyck sy oock noch onlancx aen sijne Keyserlycke Maiest. geschreuen hebben/ In sulcker vuegen/ dat sy niet en moghẽ sonder groote schande off (soo te seggen) niet sonder confusie vanden ghcheelen politijcken staet/ in eene soo gewichtighe saecke/ tegens henne eygene schriften ennichsins contrauenierẽ. Eñ aengaende Hollandt/ Zeelandt eñ der stadt van Bommel/ de selue worden gelaten inder dispositie der Pacificatie van Gendt / alsoo nochtans dat middeler tijt die Catholycke Roomsche religie wederom opgericht sal wordẽ/ in sulcke Stedẽ eñ plaetschen der voorsz. Prouincien/ inde welcke sy ten tijde van het voorsz. tractaet aldaer gheexerceert ende gheoeffent is gheweest.

XVI.

Den ondersatẽ die in d'andere Prouincien vandẽ Nederlanden in dit tractaet begrepen/ vande Catholycke Roomssche Religie afgeweeckẽ sijn/ verleent eñ laet toe/ die voorsz. Catholijcke Conincklycke Mat. (regard nemende opten tegenwoordigẽ staet der voorsz. Landen) door sijnen Commissaris/ dat sy mogen in de selue Prouincien blyuen/ leuen ende woonen/ sonder hen ennighe straffenisse off quellinghe ter saecken vande Placcaten op t'stuck vander Religie aengedaen te worden/ die welcke soo lange geschort sullen blyuen/

tot ter tijt ende wijlen toe/dat met raedt vande voorsz. Staten/wet-
telycken eñ behoorlycken te vergaderen by de Conninclycke Mat.
off sijnen Gouuerneur Generael/in eē verseeckerde plaetse/al waer
dat die stemmen ende opinien vrij ende vranck sullen mogen wesē/
anders sal wesē gedisponeert opte moderatie der voorsz. Placcatē.
Hier inne nochtans versien/dat alsulcke ondersaten/ middeler tijde
hen gheheelycken sullen abstineren ende wachten /van schandalen/
disordre ende oproericheyt ende van allen ghebruyck ende oeffenin-
ghe van andere Religie / dan vande Catholycke Roomsche. Ende
sullē oock middeler tyt vrij ende vranck mogen genieten alle henne
goederen/ruerende ende onruerende/rechten ende actien/Ende sul-
len de selue oock hoedanich dat die sijn / elders mogen veruueren/
vercoopen off veralieneren / soo hen des goetduncken sal / Eñ inne
dien hen belieft henne voorsz. goedens te behouden/ moghen oock
absent wesende/ ouer de regeringe/administratie eñ ontfanc der sel-
ver in dese Landen kiesen ende stellen Catholycke Rentmeesteren/
wie dat sy willen/ Ende daerenbouen soo wanneer ende menich-
werf hen gelieuen sal/wederom inde Prouinciē te keeren/midts le-
uende Catholyckelijck eñ nae de ghebruycken eñ manieren die den
Catholycken persoonen betaemē/soo sal alsulcke wedercompste/ eñ
de macht van henne goedens by hen seluen te mogen administrerē/
eenen yeghelycken ter goeder trouwen wesen gheoorloft ende ghe-
gunnen/soo geringe als den Pastoren/officieren ende Magistraten
vande plaetsen daer toe sy begheeren sullen weder te keeren/ alsoo-
daenighe henne intentie ende wille/gheinsinueert ende aengegeuen
sal wesen. Uuyt welcke Coninclycke indulgentie ende toelatinge
eenen yeghelycken openbaer ghemaeckt wordt/dat de selue egheen-
sins en begheert noch en sueckt/ de Confiscatie vā goedens/noch de
ruijne off bederffenisse vā sijne ondersatē/Eñ ooc dat sijn voornemē
niet en is de selue/nae rigeur der voorledenen Placcaten te straffen/
Naedenmael oock dat sijne Mat. gansch bereyt is/deselue Placcatē
met raedt vande voorsz. Generale Staten betaemelycken te maeti-
gen ende modereren/ ende alles te doen datten dienst Godts Al-
machtich / rust ende vrede der Prouincien toebehoirt/ ende eenen
goedertieren/lieuen/Christelycken Prince betaemt.

XVIII.

Die authoriteijt ende ghehoorsaemheijt sal sijner Maiest. van
zijnen ondersaten worden gerestitueert ende onderhouden / sulcke
als met redenen nae vuytwijsen vande goddelycke ende werlycke
rechten / ende naede Priuilegien/ vsantien ende costuijmen vanden
Landen / der Pacificatie van Gendt/d'Unie daer op ghevolcht / het

Eenwich

Eeuwich Edict / ende desen teghenwoordigen Tractaet / behoort te wesen/ eñ sulcke als voortijden onderhouden is gheweest. Op dat seeckerlijck die Justitie wel eñ te recht mochte worden gheadministreert/ eñ die ondersaten in allen redenen/ billicheyt/ rust eñ gehoorsaemheyt geregeert / eñ dat in sulcker vuegen eñ manieren/ als ghescheet is geweest / van allen memorien aff / soo wel ten tijden wijlen des Keysers Kaerls de vijfste/ ende sijnen voorsaten / als oock ten tijde van sijne Coninclijcke Maiest. totten beginselen toe van desen troublen. Sonder welcke instauratie der voorsz. authoriteyt ende gehoorsaemheyt vandẽ ondersaten/ egeensins mogelyck is het volc in eenicheyt / eendrachticheyt/ oprechte Justitie/ rust eñ stillicheyt te mainteneren eñ onderhouden.

XVIII.

Resteert alnoch t'stuck vanden Gouvernemente Generael over de voorsz. Provincien / Ter oorsaecken vanden welcken sal den Coninck verkiesen eñ stellen eenen Prince off Princesse van sijnen bloede / de welcke goede vervaerentheyt van saicken sal hebben / eñ alsulcke gaveñ eñ qualiteyten als in sunderheyt tot sodanigen hooghẽ ende swaren ampt van noode sijn / Ende vanden welckẽ die ondersaten goede redenen hebben sullen hen te contenteren. Ende sal de selve regeren in aller rechtuerdicheyt eñ billicheyt / eñ besundere nae de usantien/ rechten/ costuymen eñ Privilegien der voorsz. Landen/ Daer onder oock begrepẽ wesende die voorsz. Pacificatien eñ dit Edict vande teghenwoordighe reconciliatie eñ versoeninge/ D'welck hy ofte sy gehouden sullen zijn te geloouen eñ te sweeren.

XIX.

Aen wiens Gouverneurs Generaels handen/ sonder voordere swaricheyt gansch eñ geheelycken overgelevert sullen worden/ alle eñ yegelycke Stedẽ/ Sterckteñ/ eñ alle andere plaetsen/ die welcke van der eenre off andere sijdẽ/ onder wat tijtel off d'exel dattet sy/ tegenwoordelyck ingehouden worden / mitsgaders die patrimoniael goederen sijne Maiest. toebehorende/ het gheschut eñ artillerien/ munitien van oorloghen/ victualien/ wapenen eñ schepen / Op dat hy alsulcke plaetschẽ/ de welcke over allẽ memorien/ garnisoenẽ gehadt hebben mach committerẽ eñ belastẽ om bewaert te wordẽ / met aduijs vanden raedt van State/ bydẽ ingeborenẽ vã desen Nederlanden/ die hen by eede sullẽ verbijnden aen sijne Maiest. eñ dẽ Generale Statẽ/ bovẽ die oude ende ghewoonlycke eeden / die sij den Coninck als heuren natuerlycken heer eñ Prince plaghen te doen/ vã dese articulẽ oock te onderhoudẽ/ eñ dat hy andersins vandẽ selvẽ mach disponerẽ/ ghelyck hy tẽ dienst vã sijne Maiest. mitsgaders

dock ten proffijt eñ verseker heyt vandẽ Landẽ bevijnden sal meest noodich eñ dienstelijck te sijn / Eñ andersins ghelijck des behoort te gheschiedẽ, eñ ghedaẽ is geweest voor de tegenwoordige troublẽ.

XX.

Vergunt niettemin eñ laet toe / sijne voorsz. Maiest. (ende dat puerlijckẽ ter liefdẽ van deser reconciliatie) dat t'geene tot noch toe vã zijne Maiest patrimoniael goederẽ off subsidiẽ eñ beedẽ vanden gemeynen volcke ghenomẽ eñ gecollecteert is gheweest / dat t'selue alsoo ontfanghẽ eñ ghecollecteert sal blijuẽ / sonder dat ter saeckẽ vã diẽ ennige voordere vervolginge off molestatie ennighẽ menschẽ aengedaẽ sal wordẽ / Alsoo nochtans datmẽ in toecomendẽ tijdẽ vã sodanige detentiẽ / occupatien eñ collectatiẽ / desistere eñ ophoude.

XXI.

Die Pacificatie van Gendt / Generale Unie der Statẽ daerop ghevolcht eñ d'Eeuwich Edict vã Bruessel / hier bouẽ int beginsele ghestelt / blyuende in hẽ geheel / Sullẽ die Statẽ renuncieerẽ eñ vertijen op alle andere confederatien / verbijntenissen / eñ onderlinghe ghelooftẽ / ter saeckẽ vande voorsz. beroertẽ / soo wel binnẽ als buytẽ dese Landen / ghecontraheert eñ gemaeckt.

XXII.

Ende sullẽ in dit Tractaet mede begrepen syn die Coninginne vã Engelandt eñ den Hertoghe van Alenson.

XXIII.

Voorts van t'geene concerneert eñ belanght die expeditie / confirmatie / publicatie / eeuwighe eñ vaste onderhoudenisse vã deser Pacificatie salmẽ naemaels handelẽ / wanneer dat alle saeckẽ sullẽ wesẽ gheaccordeert eñ ghesloten.

FINIS.

Math. V.

¶ Salich sijn die vreedtsamigen, want sy sullen kinderen Godts ghenoemt worden.

Psal. LXVII.

¶ Verstroyet volck die oorloghe begheren.

